

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om rehabilitering för personer som tjänstgjort i vissa uppdrag under Finlands krig

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om rehabilitering för personer som tjänstgjort i vissa uppdrag under Finlands krig ändras så att även de män som deltagit i evakueringen av boskap inom krigsoperationsområden samt personer som utsattes för Sovjetunionens partisananfall skall vara berättigade till rehabilitering som bekostas med statens medel. När det gäller rätten till rehabiliterings-

tjänster ställs de män som deltagit i evakueringen av boskap genom denna förnyelse i samma ställning som de kvinnor som en gång i tiden utfört motsvarande uppgifter.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för år 2005 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2005.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

Frontveteranerna är berättigade till alla de social- och hälsovårdstjänster som även tillkommer andra medborgare. I lagen om rehabilitering av frontveteraner (1184/1988) föreskrivs om frontveteranernas rätt till rehabilitering samt om syftet och ändamålet med rehabiliteringen. De frontveteraner som har deltagit i krigen 1939–1945 och som har tilldelats frontmänna-, fronttjänst- eller fronttecken i enlighet med förordningarna om dessa tecken (772/1969, 554/1978 och 256/1988) är berättigade till rehabilitering. Tiden för att ansöka om dessa tecken har gått ut den 31 december 1994. Från ingången av år 1994 har också frontveteranernas makar kunnat delta i rehabiliteringen tillsammans med veteranerna. Som en del av utvecklingen av förmånerna för veteraner har man ökat de avgiftsfria rehabiliteringstjänster som erbjuds i form av öppen rehabilitering och anstaltsrehabilitering. På detta sätt förbättras frontveteranernas möjligheter att klara sig på egen hand. År 2002 deltog i den öppna rehabiliteringen och anstaltsrehabiliteringen över 32000

personer, dvs. ungefär en tredjedel av veteranerna.

Enligt förordningen om fronttjänsttecken har fronttjänsttecken endast kunnat tilldelas kvinnor som såsom finska medborgare under krigen 1939–1945 har tjänat vid trupper som hörde till en operativ enhet med frontansvar eller vid luftvärns- eller kusttrupper, inom sjöstridskrafternas fartygsenheter eller luftstridskrafternas flygenheter eller på annat sätt har verkat i uppgifter som är jämförbara med fronttjänst inom området för en operativ enhet med frontansvar. Fronttjänsttecken har också kunnat tilldelas kvinnor som tjänat i nämnda uppgifter och som nuförtiden är finska medborgare. Ungefär 67 000 kvinnor som deltagit i olika uppgifter i samband med kriget fått frontveterantecken. Under kriget spelade kvinnorna en viktig roll vid evakueringen av civilbefolkningen och egendom. Därför har fronttjänsttecken kunnat tilldelas kvinnor som deltagit i evakueringen av boskap som transporterades bort från krigsoperationsområden, men inte män som deltagit i motsvarande uppgifter. Jämställdhetsombudsmannen har ansett att tilldelandet av

fronttjänstecken står i strid med lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986).

Genom lagen (1039/1997) om rehabilitering för personer som tjänstgjort i vissa uppdrag under Finlands krig utsträcktes rätten till rehabilitering även till vissa grupper som inte hör till frontveteranerna. Det är fråga om personer som under krigen 1939–1945 eller därefter i samband med dem tjänstgjort i tunga och riskfyllda uppgifter och förhållanden, men som inte har tilldelats frontveterantecken. Med stöd av lagens 1 § kan rehabilitering ges den 1) som skulle ha tilldelats frontveterantecken om han eller hon hade ansökt om det inom utsatt tid, 2) som under krigen 1939–1945 har varit utländsk frivillig och deltagit i de egentliga krigshandlingarna inom finska försvarsmaktens trupper och är bosatt i Finland eller inom det forna Sovjetunionens område, 3) som underställd försvarsmakten åren 1939–1945 har deltagit i röjningen av sjöminor eller i desarmeringen av röjningshinder i sjöstridskrafternas fartygsenheter eller i röjningen av landminor i norra Finland, 4) som under krigen har verkat i sjukvårdsuppgifter på försvarsmaktens vårdplatser, eller 5) som under krigen med stöd av värnpliktslagen (219/1932) beordrats till tjänstgöring vid någon av försvarsmaktens skolningscentraler. För att en person skall godkännas för rehabilitering har det enligt 2 § i regel krävts ett intyg av Krigsarkivet över tjänstgöringen under krigen 1939–1945. Ansökan om ett sådant intyg skall tillställas Krigsarkivet före utgången av år 2004.

Enligt 1 § 4 mom. i lagen om rehabilitering för personer som tjänstgjort i vissa uppdrag under Finlands krig kan den som har godkänts för rehabilitering dela en anstaltsrehabiliteringsperiod med maken eller maken.

Frontveteranerna och de övriga grupperna som är berättigade till rehabilitering erbjuds rehabiliteringstjänster som till formen, innehållet och omfattningen motsvarar varandra. Enligt den gällande förordningen om rehabilitering av frontveteraner (1348/1988) kan rehabilitering ges som anstaltsrehabilitering två veckor per kalenderår, som dagrehabilitering tio dagar per kalenderår och som öppen rehabilitering under högst femton besök per kalenderår. Personer som har en skada el-

ler sjukdom som orsakar störning i funktionsförmågan kan ges rehabilitering som anstaltsrehabilitering högst fyra veckor per kalenderår, som dagrehabilitering högst tjugo dagar per kalenderår och som annan öppen rehabilitering under högst tjugo besök per kalenderår.

Staten betalar med stöd av lagen (697/2003) ersättning till vissa personer som utsattes för Sovjetunionens partisananfall. Ersättningen betalas till personer som drabbats av sjukdom som orsakats av attacker utförda av Sovjetunionens partisanavdelningar eller andra motsvarande beväpnade specialtrupper under åren 1939–1945, om uppkomsten av sjukdomen på sannolika skäl har samband med den exceptionella chock som attacken orsakade. Det är fråga om en engångsersättning på 1 500 euro. Det inkom ungefär 1 300 ersättningsansökningar till statskontoret inom den ansökningstid som anges i 3 §, dvs. före utgången av augusti 2004.

De kostnader som hör samman med rehabiliteringen ersätts till största delen med medel av Penningautomatföreningens avkastning. För år 2005 har det för detta ändamål reserverats 500 000 euro för rehabiliteringen av de specialgrupper som tjänstgjort i olika uppgifter i samband med kriget.

2. Målsättning och de viktigaste förslagen

Målsättningen med lagförslaget är att utvidga kretsen för personer som är berättigade till rehabiliteringstjänster, så att också de män som deltagit i evakueringen av boskap inom krigsoperationsområden under kriget 1939–1945 skall omfattas av systemet. För närvarande är redan de kvinnor som deltagit i motsvarande uppgifter berättigade till rehabilitering. Deltagandet i evakueringen av sydöstra Finland och Hangö under tiden mellan vinterkriget och fortsättningskriget samt i evakueringen av Porkala hösten 1944 har inte betraktats som sådan tjänstgöring som berättigat till fronttjänstecken och utgör således inte heller sådan tjänstgöring som avses i denna proposition.

Lagen skall dessutom omfatta de personer som fått sådan statlig ersättning som avses i

lagen om statlig ersättning till vissa personer som utsattes för Sovjetunionens partisananfall eller som skulle ha varit berättigade till sådan ersättning om de hade ansökt om ersättningen inom den tid som föreskrivits i lagen.

De som deltagit i evakueringen av boskap och de som skulle ha varit berättigade till sådan ersättning som betalades till personer som utsatts för Sovjetunionens partisananfall, om de hade ansökt om den inom utsatt tid, skall enligt förslaget ansöka om rätt till rehabilitering hos Statsrådet senast den 31 december 2006.

3. Propositionens konsekvenser

3.1. Ekonomiska konsekvenser

Det är inte möjligt att exakt bedöma hur många personer som omfattas av lagens tillämpningsområde och som i praktiken kommer att ansöka om rehabilitering. Det kan emellertid uppskattas att ungefär 3000 personer kommer att omfattas av systemet. Av dessa utgörs drygt 2000 av dem som deltagit i evakueringen av boskap inom krigsoperationsområden. När kostnaderna delas mellan det antal personer som får rehabilitering kommer de att motsvara kostnadsnivån för rehabiliteringen av veteraner. De årliga kostnaderna för systemet kommer att fastställas på basis av de medel som för året i fråga beviljas för ändamålet. I budgetpropositionen för år 2005 har det i lagförslaget föreslagits sammanlagt 2 950 000 euro för momentet 33.92.58. Detta anslag kan uppskattas räcka för rehabilitering av ungefär 2 100 personer.

3.2. Konsekvenser i fråga om personal

Propositionen inverkar i viss mån på arbetsmängden vid statskontoret. Det kan uppskattas att behovet av tilläggspersonal för

prövning av rätten till rehabilitering och behandling av rehabiliteringsansökningar kommer att motsvara ungefär två årsverken. Tyngdpunkten kommer att ligga på åren 2005 och 2006. Efter att rehabiliteringsansökningarna har prövats, kommer behovet av tilläggspersonal för behandling av rehabiliteringsansökningar i fortsättningen att motsvara ungefär ett halvt årsverke. I och med att antalet krigsinvalidier minskar finns det inte behov av att anställa tilläggspersonal för denna uppgift.

3.3. Konsekvenser för olika medborgargrupper

Propositionen ökar jämställdheten mellan män och kvinnor i och med att den möjliggör att rehabilitering under samma förutsättningar kan erbjudas både kvinnor och män som under krigen 1939–1945 har deltagit i evakueringen av boskap inom krigsoperationsområden.

4. Bredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet, i samarbete med statskontoret.

5. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för år 2005 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1 §. *Lagens tillämpningsområde.* Det föreslås att 1 mom. preciseras sålunda att berättigade till rehabilitering är förutom de personer som tjänstgjort i vissa uppdrag under krigen 1939-1945 även personer som utsattes för Sovjetunionens partisananfall.

Det föreslås att förteckningen i 2 mom. över personer som är berättigade till rehabilitering skall utvidgas genom att de grupper av personer som anges i förteckningen skall kompletteras. Rätten till rehabilitering som bekostas med statens medel skall enligt den nya 6 punkten som fogas till paragrafen också gälla dem som under sådana förhållanden som avses i förordningen om fronttjänsttecken har deltagit i evakueringen av boskap men som på grund av sitt kön inte har kunnat tilldelas fronttjänsttecken. Enligt den nya 7 och 8 punkten skall också de offer för partisananfall som avses i lagen om statlig ersättning till vissa personer som utsattes för Sovjetunionens partisananfall vara berättigade till rehabilitering. Rätten till rehabilitering skall gälla både dem som har fått den engångsersättning som betalats med statens medel och dem som skulle ha fått sådan ersättning om de hade ansökt om den inom utsatt tid.

Kriget 1939-1945 omfattar tiden för vinterkriget 30.11.1939-13.3.1940, tiden för fortsättningskriget 25.6.1941-19.9.1944 och tiden för Lapplands krig 15.9.1944-27.4.1945.

2 §. För att få rehabilitering skall en person enligt 1 och 2 mom. med hjälp av ett intyg som ges av Krigsarkivet påvisa att han eller hon har deltagit i ifrågavarande tjänstgöring. När det gäller dem som deltagit i evakueringen år 1944 är Krigsarkivets uppgifter bristfälliga. Evakueringen genomfördes som samarbete mellan militära och civila myndigheter och det finns nödvändigtvis inte tillgång till tillförlitliga arkivuppgifter. Därför har man ansett det ändamålsenligt att statskontoret, på basis av den utredning som tillställts av sökanden samt på basis av de arkivuppgifter som finns tillgängliga hos Krigsarkivet och eventuella övriga arkiv, i

samband med behandlingen av rehabiliteringsansökan skall utreda huruvida det har varit fråga om en sådan uppgift inom ett krigsoperationsområde som avses i lagen. Erhållandet av fronttjänsttecken har förutsatt att evakueringen av boskap har skett inom området för en operativ enhet med frontansvar och att den myndighet som ansvarat för organiseringen av evakueringen har gett order om uppgiften. Dessutom har man beaktat bl.a. boskapens mängd samt transporttiden och -sättet. Avsikten är att man fortfarande skall iaktta dessa principer som tillämpats vid beviljandet av fronttjänsttecken av den veteranteckensnämnd som är underställd försvarsministeriet.

Man måste senast den 31 december 2004 ansöka om det intyg av Krigsarkivet som enligt gällande lag utgör en förutsättning för att man skall få rehabilitering. För att rehabiliteringssystemet fortsättningsvis skall kunna bemästras föreslås det att de personer som deltagit i boskapstransporter och de offer för partisananfall som inte inom utsatt tid har ansökt om engångsersättning skall lägga fram utredning över sin rätt till rehabilitering senast den 31 december 2006. Enligt förvaltningslagens (434/2003) principer kan handlingarna på statskontorets begäran vid behov kompletteras även efter den ovan nämnda tidpunkten.

Statskontoret godkänner årligen dem som utses för rehabilitering med stöd av 7 § i lagen om rehabilitering för personer som tjänstgjort i vissa uppdrag under Finlands krig. Möjligheterna att få rehabilitering och de årliga kostnaderna för systemet fastställs på basis av de medel som för året i fråga beviljas för ändamålet.

9 §. *Ändrings sökande.* Enligt gällande lag får ändring i beslut som Krigsarkivet fattat med stöd av 2 § och statskontoret fattat med stöd av 6 eller 7 § sökas genom besvär hos länsrätten på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Besvaren har riktats till förvaltningsdomstolen på besvärandens hemort. I beslut som statskontoret fattat i krigsskadeärenden och i beslut om ersättning för offren för partisananfall får ändring sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen. För

att praxis i fråga om ersättningarna skall vara enhetlig är det ändamålsenligt att de eventuella besvären koncentreras till en och samma besvärsmyndighet. Därför föreslås det att 9 § skall ändras så att ändring i beslut som statskontoret fattat med stöd av 2 § 3 mom, 6 eller 7 § får sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen. Vid beslut som fattats av Krigsarkivet för förvaltningsdomstolen be-

svärsmyndighet även framöver.

2. Ikraftträdande

Det föreslås att lagändringen skall träda i kraft den 1 januari 2005.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om rehabilitering för personer som tjänstgjort i vissa uppdrag under Finlands krig

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen av den 28 november 1997 om rehabilitering för personer som tjänstgjort i vissa uppdrag under Finlands krig (1039/1997) 1 § 1 och 2 mom. och 9 §, samt *fogas* till 2 §, sådan den lyder i ändrad i lag 1025/1999, ett nytt 3 mom. som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Den som har tjänstgjort i vissa uppdrag under krigen 1939–1945 eller därefter i uppgifter som har samband med dem och den som har utsatts för Sovjetunionens partisananfall kan få rehabilitering i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Rehabilitering kan ges den

1) som skulle ha tilldelats frontmannatecknen som avses i förordningen om frontmannatecknen (772/1969), fronttjänsttecknen som avses i förordningen om fronttjänsttecknen (554/1978) eller fronttecknen som avses i förordningen om fronttecknen (256/1988), om han eller hon hade ansökt om det inom den i respektive förordning utsatta tiden,

2) som under krigen 1939–1945 har varit utländsk frivillig och deltagit i de egentliga krigshandlingarna inom finska försvarsmaktens trupper och är bosatt i Finland eller inom det forna Sovjetunionens område,

3) som underställd försvarsmakten åren 1939–1945 har deltagit i röjningen av sjöminor eller i desarmeringen av röjningshinder i sjöstridskrafternas fartygsenheter eller i röjningen av landminor i norra Finland,

4) som under krigen 1939–1945 har verkat i sjukvårdsuppgifter på försvarsmaktens vårdplatser,

5) som under krigen 1939–1945 med stöd av värnpliktslagen (219/1932) beordrats till tjänstgöring vid någon av försvarsmaktens skolningscentraler,

6) som under krigen 1939–1945 har deltagit i evakueringen av boskap i sådana uppgifter som avses i förordningen om fronttjänst-

tecken och som inte är berättigad till rehabilitering med stöd av 1 punkten,

7) som har fått statlig ersättning med stöd av lagen om statlig ersättning till vissa personer som utsattes för Sovjetunionens partisananfall (697/2003), och

8) som skulle ha varit berättigad till sådan ersättning som avses i 7 punkten, om han eller hon hade ansökt om ersättning inom den tid som utsatts i nämnda lag.

2 §

Intyg om tjänstgöring

För att få rehabilitering skall en person som avses i 1 § 2 mom. 6 punkten på ett tillförlitligt sätt påvisa att han har deltagit i uppgifterna i fråga. I lagen om statlig ersättning till vissa personer som utsattes för Sovjetunionens partisananfall bestäms om den utredning som skall läggas fram för att rehabilitering skall beviljas med stöd av 1 § 2 mom. 8 punkten. För att rehabilitering skall beviljas skall den utredning som avses i detta moment tillställas statskontoret senast den 31 december 2006.

9 §

Ändringsökande

I beslut som Krigsarkivet fattat med stöd av 2 § får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). I beslut som statskontoret fattat med stöd av 2, 6 eller

7 § får ändring sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 14 september 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Omsorgsminister *Liisa Hyssälä*

Lag

om ändring av lagen om rehabilitering för personer som tjänstgjort i vissa uppdrag under Finlands krig

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen av den 28 november 1997 om rehabilitering för personer som tjänstgjort i vissa uppdrag under Finlands krig (1039/1997) 1 § 1 och 2 mom. och 9 §, samt *fogas* till 2 §, sådan den lyder i ändrad i lag 1025/1999, ett nytt 3 mom. som följer

Gällande lag

1 §

Lagens tillämpningsområde

Den som har tjänstgjort i vissa uppdrag under krigen 1939–1945 eller därefter i uppgifter som har samband med dem kan få rehabilitering i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Rehabilitering kan ges den

1) som skulle ha tilldelats frontmannatecken som avses i förordningen om frontmannatecken (772/1969), fronttjänsttecken som avses i förordningen om fronttjänsttecken (554/1978) eller fronttecken som avses i förordningen om fronttecken (256/1988), om han eller hon hade ansökt om det inom den i respektive förordning utsatta tiden,

2) som under krigen 1939–1945 har varit utländsk frivillig och deltagit i de egentliga krigshandlingarna inom finska försvarsmaktens trupper och är bosatt i Finland eller inom det forna Sovjetunionens område,

3) som underställd försvarsmakten åren 1939–1945 har deltagit i röjningen av sjöminor eller i desarmeringen av röjningsshin-

Förslag

1 §

Lagens tillämpningsområde

Den som har tjänstgjort i vissa uppdrag under krigen 1939–1945 eller därefter i uppgifter som har samband med dem *och den som har utsatts för Sovjetunionens partisananfall* kan få rehabilitering i enlighet med bestämmelserna i denna lag.

Rehabilitering kan ges den

1) som skulle ha tilldelats frontmannatecken som avses i förordningen om frontmannatecken (772/1969), fronttjänsttecken som avses i förordningen om fronttjänsttecken (554/1978) eller fronttecken som avses i förordningen om fronttecken (256/1988), om han eller hon hade ansökt om det inom den i respektive förordning utsatta tiden,

2) som under krigen 1939–1945 har varit utländsk frivillig och deltagit i de egentliga krigshandlingarna inom finska försvarsmaktens trupper och är bosatt i Finland eller inom det forna Sovjetunionens område,

3) som underställd försvarsmakten åren 1939–1945 har deltagit i röjningen av sjöminor eller i desarmeringen av röjningsshin-

Gällande lag

der i sjöstridskrafternas fartygsenheter eller i röjningen av landminor i norra Finland,

4) som under krigen 1939–1945 har verkat i sjukvårdsuppgifter på försvarsmaktens vårdplatser,

5) som under krigen 1939–1945 med stöd av värnpliktslagen (219/1932) beordrats till tjänstgöring vid någon av försvarsmaktens skolningscentraler,

Förslag

der i sjöstridskrafternas fartygsenheter eller i röjningen av landminor i norra Finland,

4) som under krigen 1939–1945 har verkat i sjukvårdsuppgifter på försvarsmaktens vårdplatser,

5) som under krigen 1939–1945 med stöd av värnpliktslagen (219/1932) beordrats till tjänstgöring vid någon av försvarsmaktens skolningscentraler,

6) som under krigen 1939–1945 har deltagit i evakueringen av boskap i sådana uppgifter som avses i förordningen om fronttjänsttecken och som inte är berättigad till rehabilitering med stöd av 1 punkten,

7) som har fått statlig ersättning med stöd av lagen om statlig ersättning till vissa personer som utsattes för Sovjetunionens partisananfall (697/2003), och

8) som skulle ha varit berättigad till sådan ersättning som avses i 7 punkten, om han eller hon hade ansökt om ersättning inom den tid som utsatts i nämnda lag.

2 §

Intyg om tjänstgöring

För att få rehabilitering skall en person som avses i 1 § 2 mom. 6 punkten på ett tillförlitligt sätt påvisa att han har deltagit i uppgifterna i fråga. I lagen om statlig ersättning till vissa personer som utsattes för Sovjetunionens partisananfall bestäms om den utredning som skall läggas fram för att rehabilitering skall beviljas med stöd av 1 § 2 mom. 8 punkten. För att rehabilitering skall beviljas skall den utredning som avses i detta moment tillställas statskontoret senast den 31 december 2006.

9 §

Ändringssökande

I beslut som Krigsarkivet fattat med stöd av 2 § och Statskontoret med stöd av 6 eller 7 § i denna lag får ändring sökas genom besvär hos länsrätten på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996).

9 §

Ändringssökande

I beslut som Krigsarkivet fattat med stöd av 2 § får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996). I beslut som statskontoret fattat med stöd av 2,

10

Gällande lag

RP 161/2004 rd

Förslag

6 eller 7 § får ändring sökas genom besvär hos försäkringsdomstolen.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2005.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
